

Posudek diplomové práce

Název diplomové práce: Křesťanské a biblické motivy v pojetí alchymie.

Studie vztahu křesťanství a alchymie nad alchymistickým traktátem

Autor diplomové práce: František Jirový

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D.

Oponent: Mireia Ryšková

Akademický rok: 2006-2007

Datum: 29. 10. 2007

František Jirový si vybral velmi netradiční téma pro svou diplomovou práci, totiž vztah mezi alchymii a křesťanství, a to v souvislosti s alchymistickým traktátem Porody filosofického kamene ze 17. století. Práce se dotýká různých teologických a filosofických disciplín, historie a religionistiky. Religionistickému aspektu věnoval autor ve zpracování nejvíc pozornosti.

Tím, že se autor zabývá alchymii (speciálně zmíněným traktátem a jeho souvislostmi), nastoluje problematiku chápání křesťanství stoupenci tzv. tradičních věd (jak autor nazývá celek vědění, tj. především alchymii, astrologii a magii), problematiku, která je v současnosti vlastně velmi živá a která spočívá i v renesanci gnóze a hermetických nauk. To jistě souvisí nejen s postmoderním myšlením, ale obecněji s new age, se synkretismem současné spirituální scény.

Práce je nesporně zajímavá, i když ne zrovna snadno čtivá, byť se autor stylizuje do hovoru se čtenářem, tedy do stylu literárního (možná ovlivněn tématem své práce). Tento styl není v práci vždy zcela šťastný a při čtení leckdy ruší. Autor si vzal poměrně velké sousto, prostudoval k němu značné množství literatury (i když si myslím, že poměrně jednostranně orientované), závěry, k nimž dospěl jsou relevantní, tedy úkol, který si předsevzal (zhodnotit využívání biblických (starozákonních) a křesťanských motivů /obsahů/ v alchymistických dílech, speciálně v traktátu Porody filosofického kamene). Přesto bych práci považovala spíše za úvod ke skutečnému studiu (jež by bylo nepochybně užitečné právě s ohledem na současný náboženský a spirituální synkretismus) než za hlubokou studii problematiky.

Práce má v zásadě dvě části, a to obecný úvod o alchymii v kontextu tradičních věd a historických okolností, a kapitolu věnovanou vlastní problematice traktátu, tj. vztahu alchymistického učení o moudrosti, zrození, smrti a vzkříšení, „trojičném“ principu, mateřské materii – materii prima a základních křesťanských témat, tedy biblického pojetí moudrosti, křesťanského pojetí Boha a jeho imanence a transcendence, Ježíše Krista a jeho role v dějinách spásy a postavy Panny Marie. Za nejcennější výsledek srovnání považuji autorův závěr, že jde o dva odlišné přístupy, které bychom mohli domnívat se označit za dějinný a mytický. Autor nastiňuje důležitou otázku po vztahu archaického (archetypálního, mytického) a konkrétně dějinného, škoda, že se jí ještě více nevěnuje. Tady by bylo zapotřebí se zabývat mnohem víc strukturami lidského myšlení a vyjadřování. Pozitivní je, že autor tuto problematiku otevírá.

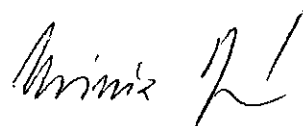
Práce je do jisté míry popisná, založená relativně hodně na citátech a sekundární literatuře (což je pochopitelné), autor nicméně prokázal, že tématu rozumí. Postrádám hlubší souvislosti historické a filosofické (např. s tomismem v otázce pojetí přírody, Božího zákona, přirozeného zákona a participace člověka na něm). To, co autor uvádí, jsou stručné náznaky. Dále bych považovala za užitečnou větší strukturovanost textu, pokud jde o vlastní zdroje a dějiny alchymie až do doby, v níž byl traktát publikován (když už autor na toto pole zabrousil). Informace, které autor podává, jsou místy velmi všeobecné, a díky tomu také

patříčně zjednodušené (Sumer – Egypt – antické mysterijní kultury – Starý a Nový zákon – gnóze – novoplatonismus – tradiční vědy – církevní dějiny na počátku novověku). Snad je to dáno tím, že autor se pustil svůdnou cestou religionistiky, jenže ona zevšeobecnění, které religionistické studie přinášejí, je třeba dělat až po důkladných analytických studiích konkrétního materiálu.

Především však postrádám fundovaný rozbor traktátu Porody kamene mudrců, protože teprve při skutečném rozboru textu (včetně lingvistického) by se ukázaly různé další souvislosti. Nebylo by např. na místě zabývat se i křesťanskou mystikou té doby a její symbolikou? Nahlédla jsem do textu traktátu v příloze a hned mě napadaly otázky překladu z latiny u takových pojmů, jako vědění, znalost, moudrost, věda, neboť už samo latinské slovo scientia je vlastně mnohoznačné, možná více než řecká sofia.

Autorova zaujatost tématem je mi velmi sympatická, přesto by bylo zapotřebí ještě mnohem víc exaktnější práce s textem samým. Po formální stránce je práce vcelku v pořádku, zůstaly v ní drobné jazykové nedostatky (nesjednocené psaní Tradiční vědy a tradiční vědy, chybějící čárky v souvětí, důsledně chybné psaní raný s dvěma nn, několik chyb v přičestí, zmatek v označování toho, co je mikrokosmos a makrokosmos – viz str. 29,30 a 53), ale jinak je napsána kultivovaným, byť ne vždy zcela lehce čitelným stylem.

Doporučuji k obhajobě, navrhuji hodnocení velmi dobře.

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'M. V. ...' followed by a stylized flourish.